

Euthanasie bij psychisch lijden vereist meer zorgvuldigheid

DE RYCKE

► MEN MOET MET ÉLK EUTHANASIEVERZOEK OMZICHTIG OMGAAN, ZEGT DE RYCKE. THINKSTOCK

Raf De Rycke is voorzitter van de organisatie Broeders van Liefde

Het valt op hoe dikwijls euthanasie bij psychisch lijden in een niet-terminale situatie de laatste tijd de media haalt (DM 9/1). Voor- en tegenstanders confronteren elkaar met standpunten, visieteksten en voorstellen tot evaluatie en aanpassing van de intussen vijftien jaar oude euthanasiewet. Zo is er een brief waarin een 150-tal psychiaters, psychogen en professoren hun onvrede uiten over de manier waarop in ons land euthanasie wordt toegepast bij psychisch lijden. In de brief pleiten ze voor extra zorgvuldigheidscriteria en bij voorkeur het schrappen van euthanasie bij psychisch lijden uit de wet.

Het pleidooi voor meer zorgvuldigheid spoort volledig met de visietekst van maart 2017 van de groep Broeders van Liefde. Het concretiseren en uitwerken van de summier opgesomde zorgvuldigheidscriteria in de wet was één van de redenen om een visietekst op te maken. Een euthanasievraag bij psychisch lijden is over het algemeen veel complexer en delicateser dan in het geval van somatisch terminaal lijden. Meerdere vragen rijzen. Is het verzoek tot euthanasie een weloverwogen existentiële vraag of gaat het veeleer over een symptoom van een psychiatrische aandoening? Is de patiënt wel voldoende wilsbekwaam? Hebben we te maken met een medisch uitzichtloze toestand? Zijn er geen andere redelijke oplossingen mogelijk? Bij veel psychiatrische aandoeningen is het bijna onmogelijk om het verloop van de aandoening te voorspellen. Veel psychiatrische patiënten zijn bovendien door hun kwetsbaarheid en sociale beperking vaak afhankelijk van anderen. Met elk euthanasieverzoek dient men dan ook omzichtig om te gaan. Daarom dringen extra zorgvuldigheidscriteria zich op om zowel het traject van het levensperspectief als dat van het euthanasieverzoek zorgvuldig af te leggen en te voorkomen dat al te snel en onvoldoende onderbouwd euthanasie wordt uitgevoerd.

Uitwerking

In de voornoemde visietekst werden deze twee trajecten uitgewerkt. In het eerste traject worden degelijke alternatieven voor euthanasie bekeken, zoals het verder uitbouwen en verbeteren van de bestaande behandeling, het aanbieden van begeleiding van zinbeleving, het uitbouwen van de herstelvisie, en het bieden van zoveel mogelijk kwaliteit van leven. Het gaat telkens om bestaande of verder te ontwikkelen elementen van goede psychiatrische zorg. In het tweede traject ligt het accent op de toepassing van specifieke zorgvuldigheidscriteria. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen inhoudelijke (wilsbekwaam verzoek, andere redelijke behandelperspectieven...) en vormelijke (overleg met patiënt, familie en omgeving, interdisciplinair team, advies steungroep...) criteria. Voorts zouden minimaal twee psychiaters een positief advies moeten afleveren, in plaats van één. De wettelijke termijn zou op zes maanden moeten worden gebracht in plaats van een maand. Tot slot dient vooraf een evaluatie te gebeuren. Momenteel voorziet de wet enkel een evaluatie na de uitvoering van de euthanasie door de Federale Evaluatie- en Controlecommissie. Een dergelijke evaluatie kan ook georganiseerd worden door de zorgvoorziening. Ook de Vlaamse Vereniging Psychiatrie lanceerde een adviestekst met zorgvuldigheidscriteria om de wettelijke bepalingen van de euthanasiewet concreet te maken voor psychiatrische aandoeningen.

Moeten die zorgvuldigheidscriteria in de euthanasiewet worden opgenomen? Minimaal zouden ze in de wet wat explicieter mogen worden geformuleerd. Van de zorgvoorzieningen wordt verwacht dat ze een ethische visietekst uitwerken waarin die criteria een plaats krijgen. Zo'n tekst moet de zorgverleners een ethisch denkkader aanreiken om op een uiterst zorgvuldige manier om te gaan met euthanasievragen.

Het voorstel van de ondertekenaars van de brief om bij voorkeur euthanasie in het geval van psychisch lijden in een niet-terminale situatie uit de bestaande wet te halen lijkt legitiem, maar volgen we niet onmiddellijk. Een schrapping uit de wet zou zeer discriminerend zijn ten aanzien van patiënten die aanhoudend en ondraaglijk psychisch lijden. Het is totaal fout te denken dat psychisch lijden veel minder zwaar zou uitvallen dan fysiek lijden. Het tegendeel is vaak de realiteit.

Het is duidelijk dat stilaan een maatschappelijk debat tot stand komt over euthanasie, en in het bijzonder euthanasie bij psychisch lijden. Laten we van deze gelegenheid gebruikmaken om de bestaande wet eens grondig te evalueren en zo te komen tot meer garanties op zorgvuldig handelen. Een euthanasievraag komt eigenlijk neer op een hulpvraag en moet niet per se uitmonden in het beëindigen van het leven, maar wel in het bieden van zo veel mogelijk kwaliteit van leven.